

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีการศึกษา 2543 - 2545 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประเภทและแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2543 – 2545 จำนวน 40 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ จำนวน 20 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ 20 คน จาก 20 โรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา จำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 290 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 40 คน ครูผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยการจัดกลุ่มตามขนาดของโรงเรียน (เล็ก กลาง ใหญ่) จากนั้นทำการสุ่มตามสัดส่วนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มโรงเรียนที่แบ่งไว้จำนวน 152 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยอาศัยเกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน ใช้สุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากรายชื่อครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนดังรายชื่อโรงเรียนต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อโรงเรียนแยกตามขนาด จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รายชื่อโรงเรียนแยกตามขนาด	ประชากร		กลุ่มตัวอย่างครู
		ผู้บริหาร	ครู	
ขนาดเล็ก				
1	โรงเรียนบ้านแม่ตะมาน	2	4	2
2	โรงเรียนบ้านหนองบัวหลวง	2	4	2
3	โรงเรียนวัดนาเม็ง	2	5	3
ขนาดกลาง				
1	โรงเรียนบ้านบวคหมื้อ	2	7	4
2	โรงเรียนสันป่ายาง	2	7	4
3	โรงเรียนบ้านเป่าวิทยาคาร	2	19	11
4	โรงเรียนบ้านเหล่า	2	12	7
5	โรงเรียนบ้านทับเตือ	2	5	3
6	โรงเรียนบ้านแม่กะ	2	8	5
7	โรงเรียนบ้านแม่ไคร์	2	6	3
8	โรงเรียนบ้านช้างใน	2	9	7
9	โรงเรียนวัดบ้านฝิ่ง	2	14	10
ขนาดใหญ่				
1	โรงเรียนบ้านป่าจี้ - วังแดง	2	15	9
2	โรงเรียนสันมหาพนวิทยา	2	30	18
3	โรงเรียนสันป่าสักวิทยา	2	23	14
4	โรงเรียนสบเปิงวิทยา	2	21	13
5	โรงเรียนบ้านปางไม้แดง	2	15	9
6	โรงเรียนบ้านไร่เปิงวิทยา	2	14	8
7	โรงเรียนชุมชนวัดซ่อแล	2	16	10
8	โรงเรียนบ้านปง	2	16	10
20		40	250	152

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษาครั้งนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร 3 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย
 - 1.1 ขนาดโรงเรียน
 - 1.2 อัตราส่วนครูต่อนักเรียน
 - 1.3 ประเภทโรงเรียน
2. ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย
 - 2.1 ระดับการศึกษา
 - 2.2 ประสบการณ์ทำงาน
 - 2.3 ประสบการณ์การบริหาร
 - 2.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
 - 1) ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ
 - 2) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน
3. ปัจจัยด้านครู ประกอบด้วย
 - 3.1 ระดับการศึกษา
 - 3.2 ประสบการณ์ทำงาน
 - 3.3 ความพึงพอใจของครู
 - 3.4 ความสามัคคีของครู
 - 3.5 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ซึ่งวัดองค์ประกอบบ่งชี้ 2 องค์ประกอบ คือ

1. ความสามารถในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. ความสามารถในการบูรณาการภายในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีจำนวน 3 ฉบับประกอบด้วย แบบสำรวจ

และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยอาศัยแนวทางจากกรอบความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) เป็นสำคัญ และพัฒนามาจากเครื่องมือของบุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538 : 66) โดยภาพรวมของกรอบความคิดดังกล่าว เป็นการแสดงถึงประสิทธิผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งในแต่ละฉบับมีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

เป็นแบบสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน ประเภทของโรงเรียน ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่างที่กำหนดไว้

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้บริหาร มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหารประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์การบริหาร ลักษณะแบบสอบถาม โดยเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ หน้าข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือวัด MLQ (Multifactor Leadership Questionnaire) ของเบสและอะโวลีโอบบ์ย่อ แปลโดย สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2545 : 359) ซึ่งมุ่งวัดพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2 มิติ คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transformational and Transactional Leaderships) จำนวน 21 ข้อ โดยวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านเสน่ห์หา 2) การคลอใจ

3) การมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน 4) การกระตุ้นการใช้ปัญญา และภาวะผู้นำแลกเปลี่ยน ใน 3 ด้าน คือ 1) การให้รางวัลตามสถานการณ์ 2) การบริหารแบบวางเฉย 3) การบริหารแบบปล่อยตามสบาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ เพื่อประเมินประสิทธิผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยพิจารณาว่าแต่ละพฤติกรรมที่กำหนดผู้บริหารปฏิบัติบ่อยครั้งเพียงใด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมทางบวก ดังนี้

- 0 หมายถึง ผู้บริหารไม่เคยปฏิบัติเลย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติมานาน ๆ ครั้ง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติเป็นบางครั้ง
- 3 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติค่อนข้างบ่อย
- 4 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติบ่อยมาก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการจัดการศึกษาผู้วิจัยพัฒนามาจากเครื่องมือวัดประสิทธิผลองค์กร IPOE (Index of Perceived Organizational Effectiveness) ของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 1991 : 400 อ้างในบุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 66) ได้พัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาในสังคมไทย เป็นแบบสอบถามผู้บริหารและครู ประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ โดยวัดประสิทธิผลของการจัดการศึกษาใน 2 มิติ คือ ความสามารถในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ และความสามารถในการบูรณาการภายในโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ เพื่อประเมินประสิทธิผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยพิจารณาการปฏิบัติตามความเป็นจริงมากน้อยระดับใด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติ ดังนี้

- 1 หมายถึง ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงน้อยมาก
- 2 หมายถึง ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงน้อย
- 3 หมายถึง ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงปานกลาง
- 4 หมายถึง ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงมาก
- 5 หมายถึง ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงมากที่สุด

(แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ปรากฏในภาคผนวก ก)

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามครู มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามโดยเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่กำหนดให้
หน้าข้อความ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครู ประกอบด้วย ความพึงพอใจของครู ความสามัคคีของครู และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู จำนวน 30 ข้อ โดยพัฒนามาจากบุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538 : 18) ซึ่งได้สร้างตามแนวคิดของเวย์สัน แทรฟลอส เฮ้าส์ และเฟบเบอร์ (Wayson, 1988 : 165 ; Travlos, 1984 : 205 ; Hose, 1981 : 152 และ Feber, 1983 : 89 อ้างใน บุญเรือน

หมั่นทรัพย์, 2538 : 64) และผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาโดยการปรับเปลี่ยนถ้อยคำเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของครู แบบสอบถามฉบับนี้พัฒนามาจาก Connecticut School Effectiveness Questionnaire ของเวย์สัน (Wayson, 1988 : 165 อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 64) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ

2. ความสามัคคีของครู แบบสอบถามฉบับนี้พัฒนามาจากเครื่องมือวัด “Esprit Index Modified” ของแทรฟโลส (Travlos, 1984 : 205 อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 64) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามฉบับนี้พัฒนามาจากแนวคิดของเฮาส์ (House, 1981 : อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 65) และเฟบเบอร์ (Feber, 1983 : 152 อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 66) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการจัดการศึกษา ใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกันกับแบบสอบถามประสิทธิผลการจัดการศึกษาของผู้บริหาร จำนวน 20 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับนี้ ประกอบด้วย การหาความเที่ยงตรงและการหาความเชื่อมั่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นเครื่องมือที่นักการศึกษาได้สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาให้ตรงกับเนื้อหาและรายละเอียดของข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมจากแนวคิด ทฤษฎีในแต่ละเรื่อง และผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ภาษาและเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบ และสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูจำนวน 30 คน ในโรงเรียน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2545 ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161 อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 65) พบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. สํารวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น จำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และจำนวนนักเรียน จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหาร โรงเรียน ชี้แจง

วัตถุประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ให้แจ้งแก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และรับคืนด้วยตนเอง

2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ทุกข้อ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล เริ่มด้วยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาลงรหัสข้อมูลแต่ละข้อ และทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลและคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Release 11.0 ในการวิเคราะห์ตามกรอบของเครื่องมือ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูผู้สอน ใช้วิธีแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพผลการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น
อยู่ในระดับปานกลาง

สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปล
ความหมายของเบส (Best, 1970 : 232 – 233 อ้างใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538 : 70) ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
โรงเรียนดีเด่น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น
จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ไม่แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่าง
โดยใช้ค่าที (t- test)

2.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัด
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น อำเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้าน
ครู มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น

สถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multiple
Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่